

2005-12-13

Dnr N 22 4793/03

Handlingsplan och organisation för det fortsatta arbetet med Bologna processen vid GU.

Riksdagsbeslut med anledning av propositionen Ny värld – ny högskola (2004/2005:162) väntas i feb/mars. Enligt propositionen ska de föreslagna lagändringarna träda i kraft from 1/7-2007. Med tanke på att beslut ännu inte är taget ska denna handlingsplan ses som ett levande dokument som kan komma att förändras under processens gång. Det är dock viktigt att snarast komma igång med arbetet och därför fastställa ett styrdokument som ger stöd för det fortsatta arbetet. Merparten av arbetet med reformens genomförande kommer att ligga på institutionsnivå. Under processens gång har fakultetsnämnderna löpande ansvar för styrning och uppföljning av processen. Med anledning av detta ges fakultetsnämnderna i uppdrag att se över utbildningsutbudet enligt nedanstående riktlinjer. Beslut om förändringar i utbildningsutbudet ska fattas enligt den ordinarie beslutsordningen. Parallellt tillsätts också ett antal arbetsgrupper som har till uppgift att utreda och komma med förslag till ställningstaganden i vissa för processen centrala frågor. En preliminär tidsplan bifogas.

Grupperna och dess uppdrag enligt rektorsbeslut 2005-11-21

Prorektor Kerstin Norén har rektors uppdrag att leda och samordna det universitetsgemensamma arbetet med implementeringen av Bologna processen. Prorektor är tillika ordförande i utbildningsrådet liksom i den särskilda referensgruppen för Bolognaarbetet. Styrelsen har antagit policy för det fortsatta arbetet med Bologna processen vid mötet 2005-12-08. Policydokumentet bifogas.

Med hänsyn det relativt omfattande arbete som förestår och den snäva tidsram som gäller finns anledning att strama upp och organisera arbetet tydligt. En universitetsgemensam inriktning på att öka antalet utbytesstudenter och lärare inom ramen för europeiska utbytesavtal är också önskvärd.

Mot denna bakgrund beslutar rektor

- **att** referensgruppen för Bolognaarbetet fortsätter som ett utskott till utbildningsrådet
- **att** planeringsavdelningen ges i uppdrag att analysera effekter av olika fördelning av dimensionering och kostnader mellan grundnivå respektive avancerad nivå i samarbete med de fakulteter/motsv. som så önskar
- **att** inrätta en arbetsgrupp för regelfrågor med uppdrag enligt bilaga
- **att** inrätta en arbetsgrupp för examensfrågor med uppdrag enligt bilaga

- **att** inrätta en arbetsgrupp för frågor kring lärandemål, betyg och moduler med uppdrag enligt bilaga
- **att** inrätta en arbetsgrupp för ökad rörlighet med uppdrag enligt bilaga
- **att** inrätta en arbetsgrupp för språkfrågor med uppdrag enligt bilaga
- **att** prorektor Kerstin Norén beslutar om arbetsgruppernas sammansättning och om de mer preciserade direktiv för arbetet som kan erfordras
- **att** förvaltningschefen svarar för att ett ändamålsenligt administrativt stöd utgår till det universitetsgemensamma arbetet med Bolognaprocessen
- **att** av prorektor godkända merkostnader för det universitetsgemensamma Bolognaarbetet ska belasta de medel som universitetsstyrelsen ställt till rektors förfogande.

Gruppernas uppdrag finns preciserade i bilaga 3.

Uppdrag till fakultetsnämnderna

- Nivåbestämning och målbeskrivning av kurser och program. Samtliga kurser och program ska ses över och hänföras till antingen grund- eller avancerad nivå. Samtliga kursplaner ska också innehålla mål som beskriver studentens förväntade studieresultat vid avslutad kurs. Alla kurs- och utbildningsplaner ska uttryckas i de nya högskolepoängen där 1,5 högskolepoäng motsvarar en veckas heltidsstudier. Behörighetskrav för alla kurser och program ska fastställas.
- Examensbeskrivningar med beskrivningar av förväntade studieresultat ska införas för alla generella och konstnärliga examina samt revideras för alla yrkesexamina. Alla examensbeskrivningar bör följa en gemensam struktur. En europeisk gemensam referensram antogs vid ministermötet i Bergen. Högskoleverket ska enligt propositionen utarbeta en gemensam svensk referensram, men arbetet med detta pågår inom departementet för närvarande.
- Behörighetskrav mellan de tre nivåerna ska fastställas (i samråd med regelgruppen).
- Övergångsregler ska formuleras för studenter som är inne i systemet (i samråd med regelgruppen).

Riktlinjer för översyn av olika utbildningsformer i dagens system:

Utbildningsprogram som idag leder till yrkesexamen

- Programmen ska hänföras till grund- eller avancerad nivå. En nationell likvärdighet bör eftersträvas.
- Revidera examensbeskrivningar utifrån nationella riktlinjer. (Nationellt arbete pågår).
- För de program som är kortare än 160 poäng bör man titta på behovet av och möjligheterna till att kunna utfärda kandidatexamen samt att erbjuda fortsatta studier till en magister- eller masterexamen.
- De utbildningar som är 160 poäng eller längre bör ses över med avseende på möjligheten att också kunna ge en kandidatexamen. Man bör undersöka möjligheten att utforma dem så att de utöver yrkesexamen också kan ge en magister- eller masterexamen.
- Fastställa behörighetskraven för program på avancerad nivå (påbyggnadsutbildningar). Särskilda behörighetskrav bör utformas så att de inte hindrar rörligheten av studenter.

Utbildningsprogram som idag leder till en generell examen (eller konstnärliga examina)

- Dessa program ska anpassas till strukturen med en tvåårig utbildning för högskoleexamen, en treårig utbildning för kandidatexamen och en ett- eller tvåårig påbyggnad för magister- respektive masterexamen. Behörighetskraven för tillträde till utbildning på avancerad nivå ska fastställas. Särskilda behörighetskrav bör utformas så att de inte hindrar rörligheten av studenter.
- Examensbeskrivningar ska utformas så att de anger vilka lärandemål som ska uppfyllas för att uppnå en grundläggande behörighet för studier på nästa nivå och även vilken relevans examen har på arbetsmarknaden. (Nationellt arbete för utformande av examensbeskrivningar pågår).

Fristående kurser

- Hänföra kurserna till antingen grundnivå eller avancerad nivå.
- Formulera förväntade studieresultat för varje kurs.
- Fastställa behörighetskrav för kurser på avancerad nivå. Särskilda behörighetskrav bör utformas så att de inte hindrar rörligheten av studenter.
- Se över behovet av studieplanering för att möjliggöra för studenten att planera och säkerställa sin väg mot examen.
- Se över kursutbudet med hänsyn till kravet på anställningsbarhet.

Forskarutbildningen

- Behörighetskraven till forskarutbildningen bör ses över och relateras till yrkesexamina, konstnärliga och generella examina på avancerad nivå.

Förtydliganden, ställningstaganden och lokala regler angående vissa begrepp

Högskoleexamen

Propositionen förordar att högskoleexamen ska kunna utfärdas och omfatta exakt 80 poäng. Motivet är att nuvarande yrkeshögskoleexamen ska införlivas i högskoleexamen, samt att man tycker att det är angeläget att universitet och högskolor har möjlighet att utforma kortare utbildningar som svarar mot ett behov på arbetsmarknaden. Högskoleexamen ska innehålla fördjupning och ett självständigt arbete men man lämnar åt lärosätena att själv bestämma omfattningen.

GU:s policy tar fasta på propositionens tydliga koppling till arbetsmarknaden och förordar att högskoleexamen endast ska finnas för vissa profilerade program. En högskoleexamen vid GU ska endast innehålla kurser på grundnivå samt innehålla ett självständigt arbete på minst 5 poäng.

Kandidatexamen (och konstnärlig kandidatexamen)

Propositionen slår fast att kandidatexamen både ska ge en god grund för vidare studier på avancerad nivå och för arbetsmarknaden både inom och utom landet. Den ska väsentligen bygga på kunskaper från gymnasieskolan och omfatta exakt 120 poäng och innehålla ett självständigt arbete på minst 10 poäng. Den ska innehålla en fördjupning som dock inte nödvändigtvis måste vara inom vad som definieras som ett huvudämne, även om detta även fortsättningsvis förväntas bli huvudmönstret. En kandidatexamen ska väsentligen innehålla kurser på grundnivå, men kan också innehålla kurser på avancerad nivå om lärosätet anser att det är lämpligt med utgångspunkt i de krav som ställs i examensbeskrivningarna.

Enligt GU:s policy så är detta huvudalternativet på grundnivå. Det ska vara möjligt att läsa in en kandidatexamen både genom program och genom att självständigt kombinera fristående kurser.

Magisterexamen (och konstnärlig magisterexamen)

Ska enligt propositionen bygga på kunskaper från grundnivån och omfatta exakt 40 poäng inklusive ett självständigt arbete på minst 10 poäng. Ska innehålla fördjupade studier (ej nödvändigtvis ämnesfördjupning). Ska väsentligen innehålla kurser på avancerad nivå, men man lämnar åt lärosätet att själv bestämma att kurser på grundnivå kan ingå. Den ska förbereda såväl för arbetsmarknaden som för vidare studier på forskarnivå. Den bör kunna byggas på till en masterexamen.

En magisterexamen vid GU ska få innehålla högst 10 poäng från grundnivån.

Masterexamen (och konstnärlig masterexamen)

Ska enligt propositionen bygga på kunskaper från grundnivån och omfatta exakt 80 poäng inklusive ett självständigt arbete på minst 20 poäng (eller 10+10p). Ska innehålla fördjupade studier (ej nödvändigtvis ämnesfördjupning). Ska väsentligen innehålla kurser på avancerad nivå, men man lämnar åt lärosätet att själv bestämma att kurser på grundnivå kan ingå. Den ska förbereda såväl för arbetsmarknaden som för vidare studier på forskarnivå. 40 poäng från en master ska normalt kunna tillgodoräknas i en forskarutbildning.

En masterexamen vid GU ska få innehålla högst 20 poäng från grundnivån

Yrkesexamen

Ska enligt propositionen finnas kvar för de yrken som regleras i högskoleförordningen med vissa undantag. Vid GU utgör undantagen organistexamen, teol. kand-examen och konstnärlig högskoleexamen. Dessa tre utbildningar bör således anpassas till den nya strukturen för generella respektive konstnärliga examina.

En yrkesexamen vid GU bör också kunna ge en generell examen på lämplig nivå.

Betygssystem

I propositionen föreslås inga förändringar i reglerna om betyg i högskolan men man pekar på möjligheten högskolorna har att använda annan betygskala. Vid den interna remissbehandlingen inom GU framkom att det råder olika uppfattningar om vilken betygskala vi bör tillämpa. En särskild grupp är därför tillsatt att utreda detta ytterligare innan beslut tas.

Kriterier för nivåindelning

I propositionen fastslås att varje kurs ska nivåindelas och hänföras till antingen grundnivå eller avancerad nivå. Propositionen utgår från de kriterier som formulerats internationellt, de s.k. Dublin Descriptors (en svensk översättning av Anna Nordling, utbildningsledare på Humfak bifogas). Dessa har utgjort riktlinjerna för formulering av mål för de olika nivåerna nationellt vilket har resulterat i förslaget till lagändring (1992:1434) och är de kriterier regeringen ger som riktlinjer till arbetet med att nivåindela alla kurser.

Högskolelagen får ses som utgångspunkten när det gäller nivåbestämning av kurser medan Dublin Descriptors ger mera vägledning i arbetet med examensbeskrivningar och förväntade studieresultat.

Examensbeskrivningar

Alla examensbeskrivningar bör enligt propositionen följa en gemensam struktur som förutom att ange poängomfattningen i högskolepoäng ska ange vilken nivå examen tillhör och vilka mål som ska uppnås i termer av både ämneskunskaper och färdigheter (förväntade studieresultat). I propositionen föreslås Högskoleverket få i uppdrag att utarbeta en gemensam referensram för examensbeskrivningar som också innehåller mål för förväntade studieresultat. Det finns idag arbetsgrupper inom departementet som arbetar med detta. Tidsplanen säger att detta ska vara klart tidigast i februari.

Vid översynen av examina inom GU är det därför rimligt att till en början koncentrera arbetet till att se över struktur (längd och nivå) och ämnesinnehåll (huvudämne eller annan fördjupning).

Förväntade studieresultat/Learning outcomes

Begreppet "learning outcomes" betonas i Bolognaprocessen som en viktig del för att kunna jämföra utbildningar i Europa och därmed kunna främja rörligheten. I propositionen översätter man detta begrepp till förväntade studieresultat och betonar att de ska anges både i examensbeskrivningar och i enskilda kurser. Planeringen av alla utbildningar "*skall ske utifrån beskrivningar av de kunskaper studenterna förväntas ha tillägnat sig i slutet av kursen eller utbildningen. Kunskap innefattar i det här sammanhanget flera olika kunskapsformer, såsom faktakunskaper, förståelse, förtrogenhet och färdigheter.*"

Detta innebär en förskjutning av perspektivet från utbildningsinnehållet till studenten och hans/hennes kunskapsinhämtande.

Detta för med sig att alla kurs- och utbildningsplaner vid GU behöver skrivas om så att det tydligt framgår vilka förväntade studieresultat i form av faktakunskaper, förståelse,

förtrogenhet och färdigheter, som studenten ska ha erhållit efter en kurs eller ett program. Dokumenten ska ge relevant information om utbildningen till studenter, lärare och framtida arbetsgivare. Det är här viktigt att också se över examinationsformerna så att de står i samklang med de förväntade studieresultaten.

Fördjupning inom ämne/ämnesområde

Enligt propositionen bör varje utbildning karakteriseras av progression, såväl inom varje utbildningsnivå som mellan nivåerna. Ett självständigt arbete bör förekomma på samtliga examina på både grund- och avancerad nivå. Däremot vill regeringen inte ställa några centralt reglerade krav på fördjupning i huvudämne men ger lärosätena möjlighet att lokalt reglera detta, och utgår från att huvudämneskravet i många fall kommer att fortsätta att tillämpas. Man vidgar ämnesbegreppet till *ämnesområde* eller *kunskapsområde* och menar att en fördjupning också kan ske t.ex. inom tvärvetenskapliga eller yrkesinriktade utbildningar. Det ska dock tilläggas att med tanke på miljöpartiets och alliansens motioner så är just denna punkt ännu politiskt osäker då båda dessa förordar att vi ska behålla huvudämnet.

Vid GU bör vi utforma program respektive organisera fristående kurser så att tydlig progression kan utläsas. Det självständiga arbetet kräver en fördjupning och bör därför ligga i slutet av en utbildning. Nuvarande fördjupning inom huvudämnen bör i många fall kunna fungera som fördjupning även i fortsättningen. Speciellt till en början med tanke på osäkerheten kring en lagändring i just denna punkt. Vi bör dock i enlighet med GU:s policy på sikt sträva efter tvärvetenskapliga samarbeten. Då det gäller utformandet av utbildningar på avancerad nivå och fastställandet av särskilda behörighetskrav till dessa är det viktigt att rörligheten inte hindras pga för snävt ämnestänkande.

Anställningsbarhet

Ett av huvudsyftena med Bolognaprocessen är att närmare knyta den högre utbildningen till arbetsmarknaden och därmed främja studenternas anställningsbarhet. Detta betonas i flera "Bolognadokument" och propositionen återknyter till det och talar om kunskaper som är överförbara mellan olika ämnesområden, ex kommunikationsförmåga, förmåga att söka information och att självständigt tillägna sig nya kunskaper.

Anställningsbarheten är naturligtvis självklar för de utbildningar som leder till yrkesexamina. Även för mera branschriktade programutbildningar som leder till generell examen torde det vara vanligt förekommande med en nära kontakt med branscher och presumtiva arbetsgivare och en anpassning av utbildningen till den tänkta arbetsmarknaden. Svårare blir det för fristående kursstudenter som i hög utsträckning själv väljer kurser i en examen. Det är här viktigt att beakta kravet på anställningsbarhet vid utformandet av kursmål för att också få med mera generella färdigheter som kan vara användbara på en bred arbetsmarknad. Det kan också vara aktuellt att se över behovet av nya kurser med större betoning på tillämpningar och praktik.

Fristående kurser

Regeringen tar i propositionen upp Sveriges unika system med fristående kurser och vill värna om detta och den frihet det ger studenter att på egen hand utforma sin utbildning. Man betonar i detta sammanhang vikten av god studievägledning speciellt för fristående kursstudenter för att dessa ska kunna uppnå de krav som ställs i examensbeskrivningen. Man anger också att

det ska vara möjligt att fortsätta studera fristående kurser på avancerad nivå utan att först ha avlagt kandidatexamen.

GU har sedan tidigare som policy att vara ett kursuniversitet och vill i likhet med regeringen värna om denna möjlighet för studenter till ett friare val. Samtidigt kan rimligen inte valet bli lika fritt som idag då examensfordringarna uppfylls endast utifrån ett visst antal avklarade poäng och inte utifrån examensbeskrivningar som också ska innefatta lärandemål uttryckta i förväntade studieresultat. Kursernas innehåll måste anpassas till den nya examensbeskrivningen och det kommer att ställas stora krav på studievägledning eller någon form av rekommenderade studiegångar. Detta bör ses över i samråd med arbetsgruppen för examensfrågor.

Ett problem för den enskilde studenten kan också antagningssystemet bli. Med dagens stora söktryck kan inte studenten garanteras en rak väg till examen utan tvingas ibland läsa mer än vad som behövs för att samla meriterande poäng för att kunna bli antagen till vissa kurser. Detta bör analyseras och lösas i samråd med regelgruppen.

Övergångsbestämmelser

Propositionen anger att de studenter som före den 1/7 2007 påbörjat men inte slutfört en utbildning så långt det är möjligt bereds tillfälle att slutföra studierna och få en examen enligt de nya bestämmelserna. Om detta inte är möjligt eller om studenten inte så önskar bör det vara möjligt att slutföra utbildningen enligt den gamla examensordningen tom 30/6 2015. Regeringen väntas meddela föreskrifter i detta ärende.

Regelgruppen ansvarar för att generella lokala regler tas fram. I övrigt hanteras övergångsfrågan i utvecklingsarbetet på institutionsnivå.

Bilaga 1 - Förutsättningar

Bakgrund

Två utredningar med anknytning till Bolognaprocessen föreligger. Det är ”Högre utbildning i utveckling – Bolognaprocessen i svensk belysning” (”Examensutredningen”) och ”En ny doktorsutbildning – kraftsamling för excellens och tillväxt” (Forskarutbildningsutredningen”). Göteborgs universitet har i likhet med landets övriga universitet yttrat sig över dessa i juni 2004. Dokumenten finns i sin helhet på <http://www.gu.se/bologna/>

Med utgångspunkt från den överlämnade regeringen propositionen ”Ny värld – ny högskola” till riksdagen den 14/6-2005. Beslut väntas under våren 2006 och reformen ska träda i kraft den 1/7 2007. I den föreslår man följande (breddad rekrytering och tillträde till grundläggande nivå berörs inte här):

a) En ny utbildnings- och examensstruktur som indelas i tre nivåer.

Högre utbildning skall ges på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå och examina skall kunna avläggas på respektive nivå. Utbildning på grundnivå skall väsentligen bygga på kunskaper från gymnasieskolan, utbildning på avancerad nivå skall väsentligen bygga på kunskaper från grundnivå och utbildning på forskarnivå skall väsentligen bygga på kunskaper från avancerad nivå.

b) Förändringar i examensordningen

- En tvåårig masterexamen införs på avancerad nivå.
- En ettårig magisterexamen införs på avancerad nivå.
- En särskild examenskategori införs för det konstnärliga området vid sidan av generella och yrkesexamina.
- Examensbeskrivningar med förväntade studieresultat bör införas. Krav på fördjupning i huvudämne tas bort och ersätts med krav som uttrycker fördjupning i kvalitativa termer. Dock kvarstår kravet på självständigt arbete på alla nivåer.
- Omfattningen av examina får inte överskrida det antal poäng som föreskrivs för respektive examen.
- Juris kandidatexamen byter namn till juristexamen.

c) Ett nytt poängsystem

Ett nytt poängsystem för att ange omfattning av högskoleutbildning bör införas. Detta bör vara förenligt med ECTS men benämnas högskolepoäng. Ett läsår motsvarar därmed 60 högskolepoäng. (I handlingsplanen används det nuvarande poängsystemet).

Beskrivning av examensstrukturen

På grundnivå:

Generella examina: Kandidatexamen om 120 poäng och högskoleexamen om 80 poäng

Konstnärliga examina: Konstnärlig kandidatexamen om 120 poäng och konstnärlig högskoleexamen om 80 poäng.

Yrkesexamina: Yrkesexamina som omfattar mindre än 160 poäng. Dock ska inte endast utbildningens längd utan även den fördjupning som äger rum vara avgörande för på vilken nivå den ska placeras.

Behörighet: Behörighetskraven till utbildning på grundnivå skall väsentligen bygga på kunskaper från gymnasieskolan.

På avancerad nivå:

Generella examina: Masterexamen om 80 poäng och magisterexamen om 40 poäng.

Konstnärliga examina: Konstnärlig masterexamen om 80 poäng och konstnärlig magisterexamen om 40 poäng.

Yrkesexamina: Yrkesexamina som omfattar 160 poäng eller mer bör placeras på avancerad nivå.

Behörighet: Grundläggande behörighet till utbildning på avancerad nivå ska anses vara uppfyllda av den som har en examen på grundnivå som omfattar 120 poäng.

Inom utbildningar som leder till en yrkesexamen är det inte nödvändigt att avlägga en kandidatexamen för att fortsätta med kurser på den avancerade nivån.

Vid studier av fristående kurser ska det även fortsättningsvis vara möjligt att fortsätta läsa kurser på avancerad nivå utan att först ha avlagt en kandidatexamen.

På forskarnivå:

Doktorsexamen om 160 poäng. Högst 40 poäng från en masterexamen kan tillgodoräknas i en doktorsexamen.

Behörighet: Grundläggande behörighet till utbildning på forskarnivå ska anses vara uppfyllda av den som har en examen på avancerad nivå om minst 40 poäng.

Bakgrund

Den högre utbildningen i Sverige står inför en omfattande reform då den ska anpassas till Bolognaprocessen. Detta kommer att innebära förändringar och ett omfattande utvecklingsarbete. Förändringarna på nationell nivå redovisas i regeringens proposition Ny värld – ny högskola (2004/2005:162).

För det fortsatta arbetet är det viktigt att fastställa en policy för Göteborgs universitet. Med utgångspunkt i denna utformas uppdrag till fakultetsnämnder och andra särskilda grupper som kompletteras med regler och förtydliganden för det fortsatta arbetet. Detta för att skapa en tydlighet i arbetet och bidra till samordning och enhetlighet i arbetet med att genomföra processen. Förslaget har behandlats i referensgruppen för Bolognaprocessen och varit på internremiss hos fakultetsnämnder, universitetsbibliotek och studentkårer.

Policy för Göteborgs universitet med anledning av Bolognaprocessen.

Under tiden som Bolognadeklarationen har implementerats i Europa har en diskussion förts kring de övergripande syftena med högre utbildning. I enlighet med en rapport från Bologna Working Group on Qualifications Frameworks (Dec 2004) vill vi anamma de huvudsakliga målen för all utbildning som man kan urskilja där och låta dem prägla all utbildning vid Göteborgs universitet.

Utbildning vid Göteborgs universitet ska vara av hög kvalitet och ge studenten:

- förberedelse för arbetsmarknaden
- förberedelse för ett liv som aktiv medborgare i ett demokratiskt samhälle
- personlig utveckling
- möjlighet att upprätthålla och utveckla en bred, avancerad kunskapsbas

Göteborgs universitet vill vara ett attraktivt och konkurrenskraftigt universitet både i Sverige och internationellt. Utbildningsutbudet ska kännetecknas av såväl djup som bredd och mångfald. Det ska därför vara möjligt att läsa till samtliga generella examina och ett brett utbud av yrkesexamina ska erbjudas.

Kandidatexamen ska vara huvudalternativet på grundnivå och vara möjlig att läsa in både genom sammanhållna profilerade utbildningsprogram och genom att själv välja bland fristående kurser. Kandidatexamen ska vara ett fullgott utbildningsalternativ som både ger en god förberedelse för arbetsmarknaden och ger behörighet till vidare studier på avancerad nivå.

Högskoleexamen ska finnas endast undantagsvis för vissa profilerade program och ge en god förberedelse för arbetsmarknaden.

Masterexamen ska vara huvudalternativet på den avancerade nivån. Masterprogram ska erbjudas vid sidan av möjligheten att läsa in en masterexamen via fristående kurser. En masterexamen ska ge en god förberedelse såväl för arbetsmarknaden som för vidare studier på forskarnivå både i Sverige och internationellt.

Magisterexamen ska erbjudas där det anses lämpligt med tanke på den efterföljande arbetsmarknaden. Magisterprogram ska erbjudas vid sidan av möjligheten att läsa in en magisterexamen via fristående kurser. Det ska vara möjligt att bygga på en magisterexamen till en masterexamen.

Yrkesexamina bör också kunna leda till generell examen på lämplig nivå.

Samtliga examina ska enligt propositionen innehålla fördjupade studier. Därför bör självständiga arbeten placeras mot slutet av varje examen.

Rekommenderade studiegångar bör erbjudas för studenter som vill kombinera fristående kurser till examina.

Tvärvetenskapliga samarbeten ska uppmuntras i samband med utformandet av nya program och rekommenderade studiegångar.

Tillträdesregler till utbildning på avancerad nivå och forskarnivå ska utformas så att de ger lika möjligheter för studenter från andra lärosäten att antas.

Göteborgs universitet ska använda de nya högskolepoängen för att ange omfattningen av kurser och program. Nuvarande betygssystem bör däremot behållas tills betygsfrågan utretts ytterligare.

Bilaga 3 – Arbetsgruppernas uppdrag

- Arbetsgrupp för regelfrågor

Arbetsgruppens uppdrag är att

- klargöra vilka nu existerande lokala regler, t ex i antagningsordningen, som bör ändras eller avvecklas
- verka för att tydligheten och jämförbarheten av regler inom universitetet underlättas
- arbetsgruppen ska lämna förslag till villkoren och förutsättningarna för tillträde till den avancerade nivån i grundutbildningen
- Följa upp att tydliga regler och kriterier för antagning till forskarutbildning utarbetas på fakulteterna (så att ”skuggdoktorander” undviks)

Studentavdelningen ansvarar för arbetet i samarbete med studenter och alla fakulteter. Slutrapport ska föreligga senast 2006-03-01.

- Arbetsgrupp för examensfrågor

Arbetsgruppens uppdrag är att

- utreda hur lärandemålen i förordningen för alla fyra examina kan uppfyllas för studenter som läser på fristående kurser

Studentavdelningen ansvarar för arbetet i samarbete med studenter och alla fakulteter. Slutrapport ska föreligga senast 2006-03-01.

- Arbetsgrupp för frågor kring lärandemål, betyg och moduler

Arbetsgruppens uppdrag är att

- värdera vilka konsekvenserna blir för studentrekrytering och för GU-studenters framtida Europa-orientering om GU tillämpar respektive inte tillämpar en 7-gradig målrelaterad betygsskala.
- föreslå vilka principer och kriterier för betygssättning som behöver formuleras i samband med den omarbetning av utbildningsplaner och kursplaner som innebär att målen skall uttryckas i form av förväntade studieresultat (learning outcomes).
- överväga behovet av att ha lokala regler för såväl lägsta som högsta antal poäng för en kurs, samt för terminsvis tidsmässigt synkroniserade kursmoduler.
- bedöma om lärandemålen enligt HF behöver kompletteras med lokala regler.

UFN ansvarar för arbetet i samarbete med UPC; studenter och övriga fakulteter (motsv.) deltar efter intresse. Slutrapport ska föreligga senast 2006-11-01.

- Arbetsgrupp för ökad rörlighet

En universitetsgemensam inriktning på att öka antalet utbytesstudenter inom ramen för universitetsgemensamma utbytesavtal. Arbetsgruppens uppdrag är att

- utreda organisatoriska och praktiska konsekvenser av en förväntad ökad rörlighet av studenter och lärare

Handelshögskolan ansvarar för arbetet i samarbete med International Office samt studenter och intresserade fakulteter. Slutrapport ska föreligga senast 2006-12-30.

- Arbetsgrupp för språkfrågor

Arbetsgruppens uppdrag är att

- utforma förslag till en språkpolicy och en därtill hörande handlingsplan för de nya eller ökande behov som uppstår i samband med Bolognaprocessens genomförande

Den humanistiska fakulteten samordnar arbetet. Slutrapport ska föreligga under 2006.

Dublindeskriptorerna

Förväntade studieresultat – skillnader mellan de tre nivåerna

<i>Nivå</i>	<i>A. Kunskap och förståelse/insikter...</i>
1. kandidat	som stöds av avancerade läroböcker/handböcker med några perspektiv hämtade från forskningsfronten inom kunskapsområdet
2. magister/master	som tillhandahåller en plattform för eller möjlighet till originalitet i utvecklandet av eller användningen av idéer, ofta i ett forskningssammanhang
3. doktor	som omfattar en systematisk förståelse av det egna kunskapsområdet; som visar att studenten bemästrar områdets forskningsmetoder

<i>Nivå</i>	<i>B. Tillämpning av kunskap och förståelse:</i>
1. kandidat	förväntas kunna tänka ut och ge stöd åt argument
2. magister/master	förvärvat problemlösningsskompetens i nya eller okända sammanhang inom bredare (eller mångvetenskapliga) kontexter
3. doktor	förvärvat förmåga att tänka ut/formulera planera, genomföra och nyttiggöra en betydande forskningsprocess med vetenskaplig integritet

<i>Nivå</i>	<i>C. Förmåga att göra bedömningar...</i>
1. kandidat	som innebär att samla och tolka relevanta data
2. magister/master	som visar förmåga att integrera kunskap och hantera komplexitet samt kunna formulera bedömningar baserade på ofullständiga data
3. doktor	som bygger på kritisk analys, värdering och syntes av nya och komplexa idéer

<i>Nivå</i>	<i>D. Förmåga att kommunicera...</i>
1. kandidat	information, idéer, problem och lösningar
2. magister/master	sina slutsatser och den underliggande kunskapen och logiska grunden (begränsad räckvidd) för specialister och i ämnesområden inte insatta åhörare (monolog)
3. doktor	med sina kolleger, det större vetenskapssamhället och med samhället i övrigt (dialog) om sina expertområden (stor räckvidd)

<i>Nivå</i>	<i>E. Studiefärdigheter:</i>
1. kandidat	förväntas ha utvecklat sådana färdigheter som krävs för att studera vidare med en hög grad av självständighet
2. magister/master	förväntas ha utvecklat förmåga att studera på ett i stort sett självstyrt eller självständigt sätt
3. doktor	förväntas vara i stånd att främja, inom akademiska och professionella sammanhang, tekniskt, socialt eller kulturellt framåtskridande

Tidsplan

1 mars 2006

Slut- respektive delrapporter från de av rektor utsedda arbetsgrupperna ska föreligga.

1 juni 2006

De kurser och utbildningsprogram som ska ges läsåret 2007/2008 ska vara nivåplacerade och redovisade till fakultetsnämnd.

1 november 2006

De kurser och utbildningsprogram som ska ges läsåret 2007/2008 ska vara fastställda av fakultetsnämnd. Underlaget till utbildningskatalogen ska vara inrapporterat till studentavdelningen.

1 januari 2007

Senast detta datum ska lokala övergångsregler ha fastställts av rektor.

1 juli 2007

Till alla grundkurser samt första årets kurser på utbildningsprogram på både grund- och avancerad nivå ska det finnas fullständiga kursplaner som inkluderar förväntade studieresultat/lärandemål enligt högskolelagens nivåbestämningar. Det ska också finnas utbildningsplaner till de utbildningsprogram som startar ht 2007, som ska inkludera förväntade studieresultat/lärandemål i enlighet med examensbeskrivningarna i examensordningen (bilaga till högskoleförordningen).

1 juli 2008

Samtliga kurser och utbildningsplaner ska vara omarbetade och fastställda enligt det nya systemet.